

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Temat:

**Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin
na lata 2015 – 2020**

Nazwa i adres
Zamawiającego

**Burmistrz Miasta Rypin
ul. Warszawska 40
87-500 Rypin**

Nazwa i adres jednostki autorskiej

**Pomorska Grupa Konsultingowa S.A.
ul. Gdańska 76
85-021 Bydgoszcz**

Imię i nazwisko

Data

Podpis

mgr Romuald Meyer
Prokurent – Dyrektor Zarządzający

10/2015

inż. Stanisław Kryszewski

Biegły Wojewody Kujawsko – Pomorskiego w zakresie ocen oddziaływania na środowisko nr 0030-kierownik zespołu

10/2015

mgr inż. Daniel Chlebowski

Projektant z zakresu ochrony środowiska

10/2015

mgr inż. Waldemar Woźniak

Projektant ds. ochrony środowiska

10/2015

BYDGOSZCZ PAŹDZIERNIK 2015 r.

**Przewodniczący
Rady Miasta Rypin**

Jarosław Sochacki

Słowniczek pojęć i skrótów

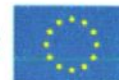
Pojęcie/skrót	Znaczenie
Analiza SWOT	<p>SWOT – jedna z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Np. w naukach ekonomicznych jest stosowana do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej organizacji, (np. przedsiębiorstwa), analizy danego projektu, rozwiązania biznesowego itp.</p> <p>Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):</p> <ul style="list-style-type: none"> - S (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu, - W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu, - O (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany, - T (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.
B(a)P	Benzo(a)piren – przedstawiciel wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)
Biogazownia	<p>Instalacja służąca do celowej produkcji biogazu z biomasy roślinnej, odchodów zwierzęcych, organicznych odpadów (np. z przemysłu spożywczego, odpadów poubojowych lub biologicznego osadu ze ścieków. Wyróżniamy trzy rodzaje biogazowni w zależności od rodzaju materii organicznej, jaka jest używana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biogazownia na składowisku odpadów, - biogazownia przy oczyszczalni ścieków, - biogazownia rolnicza
CO ₂	Dwutlenek węgla – najważniejszy gaz cieplarniany
CO _{2e} , CO _{2eq}	<p>Wskaźnikiem mierzącym obciążenie atmosfery jest ślad węglowy będący całkowitą sumą emisji gazów cieplarnianych wywołanych bezpośrednio lub pośrednio przez daną osobę, organizację, wydarzenie, region lub produkt. Ślad węglowy obejmuje emisje sześciu gazów cieplarnianych wymienionych w protokole z Kioto: dwutlenku węgla (CO₂), metanu (CH₄), podtlenku azotu (N₂O) oraz gazy fluorowane: fluorowęglowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC) oraz sześćiofluorek siarki (SF₆).</p> <p>Miarą śladu węglowego jest tCO_{2eq} – tona ekwiwalentu dwutlenku węgla. Różne gazy cieplarniane w niejednakowym stopniu przyczyniają się do globalnego ocieplenia, zaś ekwiwalent dwutlenku węgla pozwala porównywać emisje różnych gazów na wspólnej skali. Każdy z gazów cieplarnianych jest przeliczany na CO_{2eq} poprzez pomnożenie jego emisji przez współczynnik określający potencjał tworzenia efektu cieplarnianego (ang. global warming potential (GWP)). Wskaźnik ten został wprowadzony w celu ilościowej oceny wpływu poszczególnych gazów na efekt cieplarniany (zdolności pochłaniania promieniowania podczerwonego), odniesiony do dwutlenku węgla (GWP=1) w przyjętym horyzoncie czasowym (zazwyczaj 100 lat). GWP100 dla metanu wynosi, 25 co oznacza, że tona (Mg) metanu odpowiada 25 tonom CO_{2eq}, a jedna tona podtlenku azotu prawie 300 tonom CO_{2eq} (GWP100=298).</p>
Emisja substancji do powietrza	- wprowadzanie w sposób zorganizowany (poprzez emitory) lub niezorganizowany (z dróg, z hałd, składowisk, w wyniku pożarów lasów) substancji gazowych lub pyłowych do powietrza na skutek działalności człowieka lub ze źródeł naturalnych
Fotowoltaika (PV)	Słoneczna energia elektryczna, która stanowi jedno z najbardziej przyjaznych środowisku źródeł energii. Ponieważ promienie słoneczne są powszechnie dostępne i możliwa jest ich bezpośrednia konwersja na energię elektryczną stanowi realną alternatywą dla paliw kopalnych.
GUS	Główny Urząd Statystyczny
Kolektory słoneczne	Urządzenia, które konwertują energię słoneczną na ciepło. Najczęściej są montowane w budynkach mieszkalnych i wykorzystywane do ogrzewania wody.
kWh	-jednostka pracy, energii oraz ciepła, 1 kWh odpowiada ilości energii, jaką zużywa przez

	godzinę urządzenie o mocy 1000 watów, czyli jednego kilowata (kW). To jednostka wielokrotna jednostki energii - watosekundy (czyli dżula) w układzie SI
LED	- obecnie najbardziej energooszczędnym źródłem światła – z ang. Light Emitting Diode.
LPG	- mieszanina propanu i butanu. Używany jako gaz, ale przechowywany w pojemnikach pod ciśnieniem jest cieczą. Należy do najbardziej wszechstronnych źródeł energii z ang. Liquefied Petroleum Gas.
Miasto, Miasto Rypin, Rypin	Gmina Miasto Rypin
Mg	Megagram
MW	Megawatt
MWh	Magawatogodzina - 1 MWh = 1 000 kWh.
Obiekty użyteczności publicznej	Obiekty, w tym budynki, na który władze miasta mają bezpośredni wpływ, tzn. budynki położone na terenie miasta, należące do miasta lub te, w których miasto ma udziały
OZE, oze, odnawialne źródła energii	Źródła energii, których używanie nie powoduje ich długotrwałego deficytu. Zaliczają się do nich m.in.: wiatr, promienie słoneczne, pływy i fale morskie
Panele fotowoltaiczne, ogniwa fotowoltaiczne, PV	Instalacje często mylone z kolektorami słonecznymi. Podczas, gdy kolektory słoneczne przekształcają energię słoneczną w ciepło, panele fotowoltaiczne przekształcają energię słoneczną w elektryczną. Mogą zostać zintegrowane z budynkami np. ich fasadą czy dachem. Umieszczone na dachu wyglądają bardzo podobnie do kolektorów, jednak zwykle jest ich więcej.
PGN, Plan	Plan gospodarki niskoemisyjnej
Pompa ciepła	Urządzenie, dzięki któremu możliwy jest przepływ ciepła z obszaru chłodniejszego (grunt, woda, powietrze) do obszaru o wyższej temperaturze, jak np. wnętrze budynku. Wykorzystując ciepło zgromadzone w gruncie, wodzie lub powietrzu, pozwala uniknąć spalania paliw kopalnych.
PONE	Program Ograniczania Niskiej Emisji, polegający na wymianie starych kotłów, pieców węglowych na nowoczesne kotły węglowe, retortowe, gazowe, ogrzewanie elektryczne, zastosowanie alternatywnych źródeł energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej
PM	Pył drobny, z ang. Particulate Matter
SEAP	Plan działań na rzecz zrównoważonej energii z ang. Sustainable Energy Action Plan
SOOS	Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

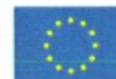

Spis zawartości

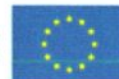
STRESZCZENIE	7
1. WSTĘP	13
1.1 PODSTAWA PRAWNA I FORMALNA OPRACOWANIA	15
1.2 CEL STRATEGICZNY I CELE SZCZEGÓLWE	15
1.3 POLITYKA MIĘDZYNARODOWA I KRAJOWA WOBEC NISKIEJ EMISJI	16
1.3.1 Poziom międzynarodowy, w tym Unii Europejskiej – ogólny zarys	16
1.3.2 Dokumenty (strategie, plany programy) obowiązujące w gminie związane z obszarem działań objętym planem gospodarki niskoemisyjnej oraz spójność „Planu” z tymi dokumentami	17
1.3.3 Poziom krajowy	17
1.3.4 Poziom regionalny	19
1.3.5 Poziom lokalny	21
1.4 ORGANIZACJA I FINANSOWANIE	22
1.4.1 Struktura organizacyjna niezbędna do wdrażania „Planu”	23
1.4.2 Niezbędne zasoby ludzkie	23
1.4.3 Niezbędne zasoby finansowe	24
1.5 ZAKRES OPRACOWANIA	24
1.6 WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH	25
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO „PLANEM” I UWARUNKOWANIA ZWIĄZANE, Z JAKOŚCIĄ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	26
2.1 IDENTYFIKACJA OBSZARU	26
2.2 POŁOŻENIE I PRZYRODA	26
2.2.1 Przyroda i formy jej ochrony na terenie gminy Miasta Rybin	27
2.2.2 Wody na terenie gminy oraz gospodarka ściekowa	29
2.2.3 Gospodarka odpadami	31
2.2.4 Turystyka i kultura	32
2.3 GEOLOGIA I UWARUNKOWANIA KRAJOBRAZOWE	34
2.4 POWIERZCHNIA OBSZARU OBJĘTEGO „PLANEM”	34
2.5 LUDNOŚĆ	35
2.6 UWARUNKOWANIA KLIMATYCZNE	37
3. OBECNY STAN JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO NA TERENIE GMINY MIASTA RYPIN 38	
4. CHARAKTERYSTYKA NOŚNIKÓW ENERGETYCZNYCH ZUŻYWANYCH NA TERENIE GMINY MIASTA RYPIN	39
4.1 SYSTEM CIEPŁOWNICZY	39
4.1.1 Charakterystyka systemu ciepłowniczego	39
4.1.2 Produkcja, zużycie i odbiorcy ciepła	40
4.2 SYSTEM GAZOWNICZY	40
4.2.1 Charakterystyka systemu gazowniczego	41
4.2.2 Zużycie i odbiorcy gazu	41
4.2.3 Plany rozwojowe dostawców gazu na terenie Gminy Miasta Rybin	41
4.3 SYSTEM ENERGETYCZNY	41
4.3.1 Charakterystyka systemu energetycznego	41
4.3.2 Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej	42

4.3.3	Plany rozwojowe sieci elektroenergetycznej	43
4.3.4	Oświetlenie ulic.....	43
4.4	TRANSPORT NA TERENIE GMINY MIASTA RYPIN	44
4.5	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII – STAN OBECNY	44
5.	IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z EMISJĄ SUBSTANCJI DO POWIETRZA Z TERENU GMINY MIASTA RYPIN	47
6.	WYNIKI INWENTARYZACJI EMISJI DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY Z TERENU GMINY MIASTA RYPIN.....	49
6.1	ETAPY OKREŚLANIA WIELKOŚCI EMISJI CO ₂	49
6.2	METODOLOGIA INWENTARYZACJI ŹRÓDEŁ EMISJI CO ₂	49
6.2.1	Podstawowe założenia przyjęte w „Planie”	49
6.2.2	Sposób zbierania danych	50
6.2.3	Uzasadnienie wyboru roku bazowego	51
6.2.4	Ogólne zasady opracowania bazy danych	51
6.2.5	Wykaz źródeł danych uwzględnione w inwentaryzacji bazowej	53
6.2.6	Wskaźniki emisji	53
6.2.7	Unikanie podwójnego liczenia emisji	54
6.2.8	Współpraca z interesariuszami.....	54
6.3	DANE Z INWENTARYZACJI	57
6.4	LOKALNY ZASIĘG DZIAŁAŃ	57
6.5	GEOGRAFICZNY ZASIĘG DZIAŁAŃ	57
6.6	NISKOEMISYJNY CHARAKTER DZIAŁAŃ	57
7	WYNIKI OBLICZEŃ	57
7.1	EMISJA ZWIĄZANA Z DZIAŁALNOŚCIĄ SAMORZĄDOWĄ	57
7.1.1	Budynki.....	59
7.1.2	Pojazdy.....	59
7.1.3	Oświetlenie publiczne.....	59
7.1.4	Gospodarka odpadami	59
7.1.5	Gospodarka wodno-ściekowa.....	59
7.2	EMISJA Z DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZEŃSTWA	60
7.2.1	Mieszkalnictwo	62
7.2.2	Handel, usługi i przemysł.....	62
7.2.3	Transport	62
7.2.4	Gospodarka odpadami	62
7.3	EMISJA OGÓLEM Z TERENU GMINY.....	63
7.4	ZUŻYCIE ENERGII NA TERENIE GMINY.....	63
8	PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI.....	65
8.1	OKREŚLENIE CELU STRATEGICZNEGO NA ROK 2020	65
8.2	STRATEGIA DŁUGOTERMINOWA DO ROKU 2020.....	65
8.3	CELE SZCZEGÓŁOWE „PLANU” DO ROKU 2020	66
8.4	PROGNOZY NA ROK 2020	66
8.5	KIERUNKI „PLANU” DO ROKU 2020.....	67
8.6	CZYNNIKI POTENCJALNIE ODDZIAŁUJĄCE NA REALIZACJĘ „PLANU” – ANALIZA SWOT	68
9	OGÓLNA ANALIZA EKONOMICZNA I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	70
9.1	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	70

9.2	OSZCZĘDNOŚCI EKSPLOATACYJNE WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI „PLANU”	71
9.3	ŚRODKI FINANSOWE NA MONITORING I OCENĘ	73
9.4	EFEKT SPODZIEWANY W ROKU 2020	74
9.5	HARMONOGRAM DZIAŁAŃ – WDROŻENIE PRZEDSIĘWZIĘĆ	74
9.6	WYKAZ DZIAŁAŃ/ZADAŃ I ŚRODKI ZAPLANOWANE NA CAŁY OKRES OBJĘTY PLANEM	79
10	OCENA REALIZACJI I ZARZĄDZANIE „PLANEM”	80
10.1	MONITORING I WSKAŹNIKI	80
10.2	PROCEDURA WERYFIKACJI I MONITORINGU WDRAŻANIA „PLANU”	81
10.3	EFEKT EKOLOGICZNY I EKONOMICZNY WDROŻENIA „PLANU”	85
10.4	GŁÓWNE FUNKCJE ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ	87
11	WSPÓŁPRACA WŁADZ GMINY MIASTA RYPIN Z SĄSIEDNIMI GMINAMI.....	87
12	ODNIESIENIE SIĘ DO UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 49 USTAWY Z DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 2008 R. O UDOSTĘPNIENIU INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE, UDZIALE SPOŁECZEŃSTWA W OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ O OCENACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	88
13	NOTY INFORMACYJNE O OSOBACH SPORZĄDZAJĄCYCH DOKUMENT	91
14	SPIS TABEL ZAMIESZCZONYCH W OPRACOWANIU	92

Streszczenie

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) to strategiczny dokument dla miasta, mający wpływ na lokalną gospodarkę ekologiczną i energetyczną. PGN zawiera informacje o ilości wprowadzanych do powietrza pyłów i gazów cieplarnianych na terenie miasta, podając jednocześnie propozycje konkretnych i efektywnych działań ograniczających te ilości.

Potrzeba sporządzenia i realizacji PGN wynika ze zobowiązań, określonych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz w pakiecie klimatyczno-energetycznym, przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku. Działania określone w PGN są zgodne z polityką naszego kraju w przedmiocie sprawy i wynikają z Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Rypin pomoże w spełnieniu obowiązków nałożonych na jednostki sektora samorządowego w zakresie efektywności energetycznej, określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.). Posiadanie Planu będzie podstawą do uzyskania dotacji m.in. na cele termomodernizacyjne z budżetu Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2015-2020.

Celem niniejszego opracowania jest analiza zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć, których wcielenie w życie skutkować będzie zmianą struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszeniem zużycia energii, czego konsekwencją ma być stopniowe obniżanie emisji gazów cieplarnianych (wyrażonej, jako tCO₂ tona dwutlenku węgla) na terenie Gminy Miasto Rypin. Cel ten wpisuje się w bieżącą politykę energetyczną i ekologiczną miasta Ryпина i jest wynikiem dotychczasowych działań i zobowiązań władz samorządowych.

Rypin miasto i gmina położone we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie rypińskim. Według stanu na czas opracowywania dokumentacji, zajmuje powierzchnię 1 096 ha. Struktura użytkowania gruntów rolnych i leśnych na terenie miasta Ryпина przedstawia się następująco:

- Użytki rolne ogółem: 695 ha:
 - ✓ grunty orne: 515 ha,
 - ✓ łąki: 46 ha,
 - ✓ pastwiska: 59 ha,
 - ✓ sady: 30 ha,
 - ✓ grunty rolne zabudowane 38 ha,
 - ✓ grunty pod rowami 7 ha,
- lasy i grunty leśne: 41 ha.

System ciepłowniczy

Zaopatrzenie miasta Ryпина w ciepło oparte jest na centralnym źródle ciepła, którego właścicielem jest Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Rypinie (MPEC). Według danych z 2011 r. 95% gospodarstw domowych w budynkach wielorodzinnych oraz ok. 41% gospodarstw jednorodzinnych jest zaopatrywanych w ciepło z sieci ciepłowniczej.

Ponadto na terenie Ryпина ciepło wytwarzane jest w kotłowniach zakładowych oraz indywidualnych źródłach ciepła. Są to w przeważającej części kotłownie opalane węglem lub koksem. Na terenie miasta zaczynają funkcjonować kotłownie, w których paliwem stosowanym do wytwarzania ciepła jest olej opałowy lub gaz propan - butan.

Kotłownie ogrzewają zakłady produkcyjne, urzędy, szkoły i budynki mieszkalne. Urządzenia te, opalane węglem emitują do atmosfery SO₂, NO_x, CO, w ilościach, które dla pojedynczego źródła ciepła wydają się znikomo małe, ale są bardzo uciążliwe przy oddziaływaniu skumulowanym

System gazowniczy

Prace związane z doprowadzeniem sieci gazowniczej z Brodnicy do Ryпина zrealizowane zostały w 2013 r. Realizowany przez Pomorską Spółkę Gazownictwa projekt „Gaz Ziemny - energia dla pokoleń, gazyfikacja gmin Ryпина i Osiek” zakładał realizację inwestycji w trzech etapach. Efektem zakończonego pierwszego etapu jest wybudowanie 25,5 km gazociągu relacji: Brodnica – Osiek – Rypin, w tym również budowę przyłącza gazu dla dużego odbiorcy

instytucjonalnego, jakim jest MPEC w Rypinie. Kolejne etapy realizacji projektu zakładają m.in. budowę gazociągów rozprowadzających gaz ziemny w gminie Rypin, o długości 22,0 km. Efektem tego zadania ma być poprawa standardu życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz poprawa środowiska naturalnego poprzez ograniczenie emisji szkodliwych gazów.

W mieście Rypinie rozwinięta jest gospodarka gazem bezprzewodowym, który używany jest w gospodarstwach domowych. Według danych statystycznych z ubiegłego dziesięciolecia w mieście Rypin z butli gazowych korzystało około 90% mieszkań.

Rypin zasilane jest gazem wysokometanowym, typu E, poprzez sieć gazową średniego ciśnienia. W związku z bardzo młodym przedsięwzięciem gazyfikacji terenu Rypina, liczby odbiorców indywidualnych nie sposób obecnie wymienić.

Na czas tworzenia niniejszego dokumentu do dostawcy Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Gdańsku, Zakład w Bydgoszczy, wpłynęło około 50 wniosków o przyłączenie do sieci gazowniczej.

System energetyczny

Gmina Miasta Rypin jest w 100% zelektryfikowana (brak informacji o gospodarstwach domowych bez dostępu do energii elektrycznej).

Obszar powiatu rypińskiego obsługiwany jest przez ENERGA-OPERATOR S.A. Oddział w Toruniu z rejonem dystrybucji w Brodnicy. Przez teren powiatu przebiegają 4 linie wysokiego napięcia 220 kV i 110 kV. Przez teren miasta, w jego zachodniej części, przebiegają linie energetyczne wysokich napięć, wychodzące z GPZ. Moc zainstalowana w transformatorach jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb gospodarczych i bytowych Rypina.

Podstawowym źródłem zasilania miasta w energię elektryczną jest stacja 110/15 kV z transformatorami 2 x 16 MVA. Stacja ta pod względem mocy wystarczy do zaspokojenia potrzeb miasta i gminy poza 2020 rok.

Na terenie miasta Rypin zlokalizowane są:

- stacja energetyczna (Główny Punkt Zasilania energetycznego) o mocy 28 MW z transformatorami 2x16 MW. Stacja ta zasilą w energię elektryczną gminy: Brzuze, Rypin, Skrwilno, Rogowo;
- linia elektroenergetyczne 110 kV: GPZ Rypin – do stacji pomp na rurociągu ropy naftowej i dalej do GPZ Lipno;
- linia elektroenergetyczne 110 kV: GPZ Rypin – Brodnica.

Transport drogowy

Miasto Rypin łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym za pomocą sieci dróg wojewódzkich i powiatowych. Na terenie miasta oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie występują drogi zaliczone do kategorii dróg krajowych.

Na terenie miasta Rypin swój przebieg zaznaczają cztery drogi wojewódzkie:

- 534 - Grudziądz – Wąbrzeźno – Golub Dobrzyń – Rypin – długość 1,657 km,
- 557 - Rypin – Lipno – długość 1,156 km,
- 560 - Brodnica – Rypin – Sierpc – Bielsk – długość 4,399,
- 563 - Rypin – Żuromin – Mława – długość 2,320.

Na przestrzeni lat 2005-2010 generalnie nastąpił wzrost ruchu na drogach. W przypadku miasta Rypin największy wzrost miał miejsce na drodze nr 560 – na odcinku Osiek – Rypin (o ca 26,6%) oraz Rypin (Przejście) (o ca 30%). Nieznacznie zmniejszył się ruch na drodze nr 534 Golub Dobrzyń – Rypin (o ca 6%). W strukturze ruchu pojazdów wyraźnie zauważalny jest, obok wzrostu ruchu samochodów osobowych, wzrost udziału motocykli oraz zmniejszenie udziału autobusów.

Administracyjnie ww. drogami na terenie miasta Rypin zarządza Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy Rejon Dróg Wojewódzkich we Włocławku (droga nr 557) i Rejon Dróg Wojewódzkich w Wąbrzeźnie (pozostałe drogi).

Odnawialne źródła energii

Na terenie miasta Rypin nie występują obecnie turbiny wiatrowe, ani elektrownie wodne. Nie istnieją również duże instalacje wykorzystujące energię słońca, podpięte do sieci elektroenergetycznej.

Obecnie, wg danych z inwentaryzacji (dane uzyskane na podstawie pism i ankietyzacji oraz z Urzędu Miasta), wykorzystywanie OZE w ogólnym zużyciu energii wynosi 6,9%. Wartość tę stanowi głównie wykorzystywanie biomasy w celach grzewczych. Z danych zebranych podczas inwentaryzacji wynika, że z pomp ciepła korzysta niecały 1% ankietowanych. W 2003 roku Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej rozpoczęło uprawę wierzby energetycznej.

Identyfikacja problemów niskiej emisji w Gminie Miasta Rypin (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji):

- na terenie Miasta wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii stanowi niewielki udział w ogólnym zapotrzebowaniu energetycznym,
- na terenie Miasta występuje duża liczba budynków, które nie zostały jeszcze poddane termomodernizacji.

Wyniki inwentaryzacji wielkości emisji dwutlenku węgla

W celu oszacowania wielkości emisji gazów cieplarnianych przyjęto następujące założenia metodologiczne:

1. Zasięg terytorialny inwentaryzacji: inwentaryzacja obejmuje obszar w granicach administracyjnych Gminy Miasta Rypin. Do obliczenia emisji przyjęto zużycie energii finalnej w obrębie granic miasta.
2. Zakres inwentaryzacji: inwentaryzacją objęte zostały emisje gazów cieplarnianych wynikające z zużycia energii finalnej na terenie miasta. Poprzez zużycie energii finalnej rozumie się zużycie:
 - energii cieplnej (na potrzeby ogrzewania i c.w.u)
 - energii paliw (transport)
 - energii elektrycznej
 - energii gazu (na cele socjalno-bytowe i ogrzewania w usługach)
3. Wskaźniki emisji: dla określenia wielkości emisji przyjęto wskaźniki, zgodne z rzeczywistymi wskaźnikami dla obszaru miasta.

W inwentaryzacji uwzględniono dane źródłowe za 2010 r. (rok bazowy).

W poniższej tabeli przedstawiono obszary (proponowane przez poradnik SEAP do uwzględnienia w bazowej inwentaryzacji emisji - BEI), ze wskazaniem uwzględnienia ich w BEI dla Gminy Miasta Rypin.

Lp.	Obszar	Czy sektor został uwzględniony?	Uwagi
1	2	3	4
Końcowe zużycie energii w budynkach, wyposażeniu/urzędzeniach i przemyśle			
1	Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	TAK	
2	Budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)	TAK	
3	Budynki mieszkalne	TAK	
4	Komunalne oświetlenie publiczne	TAK	
5	Zakłady przemysłowe nie objęte EU ETS	TAK	
Końcowe zużycie energii w transporcie			
6	Gminny transport drogowy: tabor gminny (np. samochody służbowe, śmieciarki, samochody policyjne i inne pojazdy uprzywilejowane)	TAK	
7	Gminny transport drogowy: transport publiczny	NIE	Nie zostały przewidziane działania
8	Gminny transport drogowy: transport prywatny i komercyjny	TAK	
9	Pozostały transport drogowy	NIE	Nie zostały przewidziane działania
10	Transport odbywający się poza wyznaczonymi drogami (np. maszyny rolnicze i budowlane)	NIE	Nie zostały przewidziane działania
Inne źródła emisji (niezwiązane ze zużyciem energii)			
11	Oczyszczanie ścieków	NIE	Nie zostały przewidziane działania
12	Gospodarka odpadami	NIE	Nie zostały przewidziane działania
Produkcja energii			
13	Zużycie paliw w procesie produkcji energii elektrycznej	NIE	Nie zostały przewidziane działania
14	Zużycie paliw w procesie produkcji ciepła/chłodu	NIE	Nie zostały przewidziane działania

Określenie celu strategicznego

Celem strategicznym jest poprawa stanu powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Miasta Rypina.

Celem głównym planowanych działań jest redukcja emisji gazów cieplarnianych, wyrażona w Mg CO₂, redukcja zużycia energii finalnej, wyrażona w MWh oraz zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii, wyrażone w MWh.

Cele szczegółowe „Planu”

Zakładane dla Gminy Miasta Rypin cele przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Obszar	Redukcja zużycia energii finalnej [MWh]	Redukcja emisji CO ₂ [Mg CO ₂]	Wykorzystanie OZE w produkcji energii [MWh]	Redukcja zanieczyszczeń do powietrza [Mg]	
					PM10	B(a)P
1	2	3	4	5	6	7
1	Cel główny na rok 2020 ogółem	23091	5091	1574	0,94	0,00031
2	Cel główny ogółem [%]	8,6	5,1	0,6	-	-
3	Cel główny na rok 2020 - samorząd	18681	3856	861	0,10	0,00003
4	Cel główny na rok 2020 - społeczeństwo	4410	1235	713	0,84	0,00028

Kierunkami głównymi PGN są:

- ograniczenie i optymalizacja zużycia energii elektrycznej głównie poprzez wymianę źródeł światła w budynkach użyteczności publicznej i oświatowych,
- ograniczenie i optymalizacja zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków,
- zastosowanie OZE w budynkach (pompy ciepła, fotowoltaika).

Kierunkami pośrednimi są:

- wyraźne oszczędności w budżecie,
- udoskonalenie zarządzania, wykorzystanie potencjału miasta w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń,
- poprawa jakości powietrza,
- lepszy wizerunek władz samorządowych w oczach mieszkańców,
- ograniczenie zużycia i kosztów energii używanej przez odbiorców,
- zwiększenie komfortu korzystania z budynków i instalacji,
- ochrona zdrowia obywateli,
- bezpieczeństwo energetyczne, ekologiczne i ekonomiczne,
- monitoring zużycia energii w budynkach miasta i w oświetleniu dróg,
- edukacja mieszkańców w zakresie OZE oraz efektywnego gospodarowania energią,
- wprowadzanie nowoczesnych technologii w budownictwie,
- przygotowanie pracowników Urzędu Miasta do roli specjalistów w zakresie efektywności energetycznej.

Źródła finansowania

Działania przewidziane w „Planie” będą finansowane ze środków zewnętrznych i własnych. Na realizację projektu Miasto otrzymało, w ramach przeprowadzonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie konkursu, dotację w wysokości 85% kosztów projektu z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 w ramach działania 9.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - plany gospodarki niskoemisyjnej.

Monitoring efektów działań

Monitoring efektów jest istotnym elementem procesu wdrażania „Planu”. Jednym z elementów wdrażania „Planu” jest aktualizacja bazy danych o emisji oraz prowadzona systematycznie inwentaryzacja.

Dla docelowego roku realizacji „Planu” (2020) przewiduje się wskaźniki według poniższej tabeli.

L.p.	Sektor	Zużycie energii finalnej [MWh]	Emisja CO ₂ [Mg]	Wykorzystanie OZE [MWh]
1	2	3	4	5
1	Ogółem	23091	5091	1574
2	Samorząd	18681	3856	861
3	Spółeczeństwo	4410	1235	713

Powyższe wskaźniki będą monitorowane na podstawie wprowadzanych do bazy danych inwentaryzacji emisji CO₂ danych w poszczególnych latach objętych „Planem”. Monitoring polegał będzie na obserwacji tendencji w zbliżaniu się lub oddalaniu od wskaźników „Planu”.

Ponadto wskaźnikami efektów realizacji „Planu” mogą być:

- zużycie energii elektrycznej na terenie miasta,
- zużycie energii cieplnej na terenie miasta,
- zużycie gazu na terenie miasta,
- zużycie poszczególnych surowców energetycznych na terenie miasta,
- i inne,

które monitorować można za pomocą bazy danych, w której powyższe zużycia określone zostały w odpowiednich zakładkach poszczególnych arkuszy.

Głównymi efektami ekologicznymi i ekonomicznymi wdrożenia określonych w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin działań jest:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych,
- redukcję zużycia energii elektrycznej i cieplnej,

ale także:

- oszczędności, dzięki ograniczeniu i optymalizacji zużycia energii elektrycznej a także innych mediów,
- zwiększenia sprawności wytwarzania ciepła,
- budowy wysokosprawnych źródeł ciepła i węzłów cieplnych,
- ograniczenia strat ciepła w ogrzewanych budynkach.

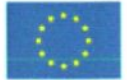
Osiągnięcie zamierzonego celu nastąpi wskutek wprowadzenia w życie działań zewnętrznych oraz wewnętrznych.

Do działań zewnętrznych zaliczyć można:

- wdrożenie do prawa polskiego dyrektyw UE dotyczących efektywności energetycznej,
- wdrożenie działań przewidzianych w polityce transportowej UE,
- naturalny trend wymiany sprzętu AGD, RTV, ITC i innych odbiorników energii elektrycznej,
- naturalny trend wymiany pojazdów na nowsze i nowe, charakteryzujące się niskoemisyjną pracą silnika,
- wdrożenie nowego prawa dot. OZE w Polsce, przewidującego wsparcie mikrogeneracji w OZE,
- wzrost udziału energii z OZE w energii elektrycznej w Polsce,
- modernizacja sektora elektroenergetycznego w Polsce,
- modernizacja taboru komunikacji publicznej w Polsce, z wykorzystaniem coraz większej liczby pojazdów spełniających standardy EURO,
- wdrożenie w życie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz postępująca zmiana mentalności społeczeństwa, dotycząca gospodarki odpadami, skutkujące zmniejszeniem i docelowo wyeliminowaniem składowania odpadów ulegających biodegradacji.

Do działań wewnętrznych zalicza się działania przewidziane w niniejszym „Planie”.

Wskutek wdrożenia wynikających z „Planu” działań zmniejszających emisję gazów cieplarnianych, oprócz zamierzonego celu osiągnięcia redukcji emisji, nastąpi m.in. wzrost innowacyjności, wdrożenie nowych technologii,

zmniejszenie energochłonności i utworzenie nowych miejsc pracy. Efektem tego będą korzyści ekonomiczne, społeczne i ekologiczne dla Gminy Miasta Rypin.

Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że PGN opracowany jest przede wszystkim z myślą o mieszkańcach Gminy Miasta Rypin, by przyniósł im widoczne efekty ekologiczne i ekonomiczne.

Dzięki temu mieszkańiec Gminy Miasta Rypin zyskuje:

1. **Korzyści bezpośrednie, w tym możliwość uzyskania dotacji UE** na działania takie, jak:

- termomodernizację budynków mieszkalnych,
- zabudowę odnawialnych źródeł energii, takich jak: instalacje solarne, fotowoltaika, pompy ciepła i inne, na potrzeby ogrzewania wody użytkowej oraz wspomaganie ogrzewania pomieszczeń, co skutkować będzie wyraźnymi oszczędnościami.

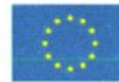
2. **Korzyści pośrednie, w tym:**

- oszczędności wynikające z wymiany kotła/pieca (w przypadku wymiany na nowoczesny kocioł węglowy – z tytułu większej sprawności nowego kotła i mniejszego zużycia węgla),
- oszczędności i profity wynikające z podłączenia do lokalnej kotłowni, jeżeli jest taka możliwość (np. ograniczenie ilości powstających odpadów (z palenisk węglowych), wygoda, odzyskanie pomieszczeń wykorzystywanych wcześniej jako kotłownia czy magazyn opału),
- oszczędności pośrednie (oszczędza Miasto – oszczędza też mieszkaniec),
- czystsze powietrze na terenie Miasta (odczuwalne szczególnie w okresie grzewczym), wskutek wymiany kotła lub podłączenia do lokalnej kotłowni (o wysokiej sprawności energetycznej, wyposażonej w nowoczesne instalacje do redukcji emisji zanieczyszczeń),
- komfort przebywania po zmroku na ulicach Miasta, wskutek wymiany oświetlenia ulic i placów na bardziej wydajne, oparte o energooszczędne systemy wykorzystujące OZE,
- modernizację dróg, poprawiającą komfort ich użytkowania,
- zabezpieczenie energetyczne wszystkich mieszkańców, poprzez tworzenie kotłowni lokalnych wyposażonych w niezależne, odnawialne źródła energii, najczęściej w skojarzeniu (jednoczesne wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej).

Dobrze realizowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej pozwoli podnieść szanse Gminy Miasta Rypin i podmiotów działających na jej terenie na uzyskanie dofinansowania ze środków krajowych i Unii Europejskiej, w tym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Brak opracowanego Planu gospodarki niskoemisyjnej spowoduje, że skorzystanie z oferowanych źródeł dofinansowania na wymienione powyżej działania, zarówno dla jednostek gminnych jak i społeczeństwa będzie utrudnione.

Przedstawiony w niniejszym dokumencie plan działań pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów, pod warunkiem konsekwentnej i skutecznej realizacji zaplanowanych zamierzeń. Nie będzie to możliwe bez uzyskania dofinansowania na te działania. Szczególnie dla mieszkańców miasta możliwość finansowania lub dofinansowania planowanych przedsięwzięć stwarza możliwość czynnego ich udziału w realizacji celów określonych w „Planie”.

Część opisowa

1. Wstęp

Pod pojęciem gospodarki niskoemisyjnej należy rozumieć gospodarkę szanującą środowisko naturalne, biorącą pod uwagę interesy nie tylko bieżącego pokolenia, ale i przyszłych pokoleń, dla których czyste powietrze, niezdegradowany krajobraz i zdrowie publiczne nie są mniej ważne niż zysk finansowy.

Pierwszym celem polityki publicznej w scenariuszu niskoemisyjnej modernizacji jest przełamanie barier informacyjnych, technologicznych i finansowych, mogących zablokować pełne wykorzystanie potencjału efektywności drzemącego w polskiej gospodarce.

Polityka publiczna może dawać gospodarstwom domowym oraz przedsiębiorstwom silne bodźce do inwestycji w energooszczędne budynki, sprzęt RTV i AGD, paliwooszczędne samochody. Może też wspomagać modernizację praktyk w rolnictwie oraz bardziej efektywne wykorzystanie dostępnych surowców w przemyśle i zarządzaniu odpadami. Pozwoli to w krótkim czasie uzyskać duży zwrot z podjętych inwestycji, zwłaszcza jeśli jednocześnie dojdzie do rozwoju energetyki prosumenckiej, która w naturalny sposób współgra z efektywnymi energetycznie budynkami, a której koszty już w kolejnej dekadzie staną się w pełni konkurencyjne z cenami detalicznymi energii elektrycznej w Polsce.

Drugą kategorią działań tworzących program niskoemisyjnej modernizacji są te, które, choć trochę bardziej kosztowne, w bardzo pozytywny sposób oddziałują na swoje otoczenie zewnętrzne. Dodatkowe nakłady zwracają się społeczeństwu w postaci poprawy bezpieczeństwa energetycznego, niższych kosztów zdrowotnych oraz środowiskowych. Polityka publiczna musi dostarczyć wystarczających bodźców do tego, by rachunek inwestorów uwzględniał koszty zewnętrzne ich działalności. Dotyczy to przede wszystkim sektora energetycznego, którego dywersyfikacja wymaga poniesienia nieco wyższych inwestycji w porównaniu do opcji węglowej.

Dodatkowe nakłady zwracają się jednak nawet w przypadku bardzo powolnego wzrostu opłat za emisje, obniżając jednocześnie szkodliwy wpływ sektora na zdrowie obywateli i środowisko naturalne.

Gospodarka niskoemisyjna to przede wszystkim:

- energooszczędne budynki,
- efektywny transport,
- nowe technologie.

Energooszczędne budynki

Pogłębiona termomodernizacja istniejących budynków mieszkalnych i użytkowych, stopniowe przejście do pasywnego budownictwa w przypadku nowych inwestycji budowlanych oraz zaostrzenie standardów energetycznych sprzętu AGD i RTV pozwoli na obniżenie zużycia energii w budynkach o około 40%.

Zmniejszą się przy tym koszty ogrzewania – kluczowa przyczyna ubóstwa energetycznego w Polsce. Przeciętna rodzina będzie wydawać na ogrzewanie oraz elektryczność o blisko jedną trzecią mniej. Spadną też szkodliwe dla zdrowia niskie emisje, będące obecnie jednym z głównych problemów środowiskowych polskich miast i wsi.

Efektywny transport

Systematyczne zaostrzenie norm w zakresie emisji spalin z silników samochodowych doprowadzi do poprawy ich efektywności paliwowej i rozwoju napędów alternatywnych. Wraz z rozwojem nowej generacji biopaliw pozwoli to na ograniczenie importu ropy naftowej o niemal połowę względem scenariusza odniesienia oraz o jedną trzecią względem jego obecnego wolumenu. Udział wydatków na paliwa transportowe w budżetach domowych Polaków również spadnie. Do ograniczania zależności paliwowej Polski oraz uzyskania korzyści środowiskowych i zdrowotnych przyczyni się także promowanie transportu zbiorowego oraz planowanie przestrzenne sprzyjające zrównoważonym formom mobilności.

Nowe technologie

Rozpoznanym, ale, jak dotąd, mało wykorzystywanym zasobem energetycznym są źródła odnawialne OZE. Sięgnięcie przez Polskę w przyszłości do zasobów wiatru, wody czy słońca – w szczególności poprzez energetykę rozproszoną – pozwoliłoby wykorzystać część pomijanego dziś polskiego potencjału energetycznego.

Od blisko dekady w czołowych gospodarkach mają miejsce duże inwestycje w rozwój alternatywnych źródeł energii i ekoinnowacje. Ich celem jest dokonanie przełomu technologicznego, dzięki któremu możliwe byłoby częściowe lub nawet całkowite wyeliminowanie potrzeby wytwarzania energii z paliw kopalnych. Działania te doprowadziły już do tego, że w niektórych lokalizacjach energetyka słoneczna i wiatrowa zaczyna być konkurencyjna wobec technologii konwencjonalnych, sprzyjając rozwojowi źródeł rozproszonych oraz pojawieniu się tzw. prosumenta – odbiorcy energii, który jednocześnie posiada instalacje do produkcji energii na własny użytek oraz do jej sprzedaży do sieci.

Gospodarka niskoemisyjna przyczyni się do zmniejszenia koncentracji substancji w powietrzu wyrządzających bezpośrednią szkodę ludzkiemu zdrowiu. Największe korzyści zdrowotne przyniesie ograniczenie tzw. „niskich emisji” z ogrzewania budynków poprzez poprawę efektywności energetycznej.

Pojęcie „niskiej emisji” najogólniej oznacza zanieczyszczenia, powstające w wyniku procesów spalania paliw konwencjonalnych, głównie w lokalnych kotłowniach i paleniskach domowych, sektora komunalno-bytowego. Procesowi spalania w źródłach o małej mocy towarzyszy emisja m.in. pyłów, tlenków azotu, dwutlenku siarki, tlenków węgla, metali ciężkich. Emisja ta jest jednym z kluczowych czynników wpływających na stan środowiska naturalnego, jako zespołu zależnych i oddziałujących na siebie elementów. Obecnie w przeważającej części indywidualnych systemów grzewczych stosuje się węgle kamienne i węgle brunatne (najczęściej o niskich parametrach grzewczych) oraz drewno. Niechlubną praktyką, zwłaszcza w mniej zamożnych regionach kraju, jest również spalanie znacznych ilości odpadów komunalnych. Ponadto stan techniczny kotłów nierzadko nie odpowiada normom (np. są to urządzenia zużyte), jak również cechuje je niska sprawność spalania. Dodatkowo potęgujący negatywny wpływ, mają wysokości emitorów (kominów) poniżej 30 m, co powoduje, iż w zwartej zabudowie mieszkaniowej, zanieczyszczenia gromadzą się na niskim poziomie, stając się poważnym problemem zdrowotnym i środowiskowym.

Aby możliwe było skuteczne ograniczenie negatywnego oddziaływania emisji zanieczyszczeń, konieczne są inwestycje w tym zakresie.

Opracowanie i realizacja zadań określonych w Planie gospodarki niskoemisyjnej pozwala na osiągnięcie celów do roku 2020, tj.:

1. redukcja emisji gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu z roku bazowego (w przypadku miasta Rypin jest to rok 2010),
2. zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł w ogólnym zużyciu energii w stosunku do roku bazowego,
3. redukcję zużycia energii finalnej w stosunku do roku bazowego, czyli podniesienie efektywności energetycznej.

Dodatkowym celem sporządzenia i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej jest:

- a) zmniejszenie emisji pyłów i gazów powstających na skutek działalności człowieka – głównie z procesów energetycznego spalania paliw dla celów bytowych i przemysłowych, z rolnictwa i transportu drogowego,
- b) zmniejszenie źródła emisji NH_4 i CH_4 z wszystkich sektorów gospodarki,
- c) wspieranie działań termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, budynków i urządzeń komunalnych, budynków i urządzeń usługowych niekomunalnych,
- d) wspieranie działań wprowadzających racjonalizację użytkowania energii elektrycznej w sferze użytkowania,
- e) zwiększenie sprawności wytwarzania ciepła zastępując stare kotłownie węglowe jednostkami zmodernizowanymi o wysokiej sprawności,
- f) wspieranie budowy nowych zautomatyzowanych, wysokosprawnych źródeł ciepła i węzłów cieplnych,
- g) ograniczenie strat ciepła w ogrzewanych budynkach (opomiarowanie odbiorców ciepła, termomodernizacja, instalacja termozaworów),
- h) zwiększenie sprawności wytwarzania energii i zmniejszenia strat energii w przemyśle.

Cele te osiąga się wykorzystując sporządzoną bazę danych zawierającą wyselekcjonowane i usystematyzowane informacje pozwalające na ocenę gospodarki energią w mieście oraz w jego poszczególnych sektorach i obiektach, oraz inwentaryzację emisji gazów cieplarnianych.

Jednym ze środków osiągnięcia w/w celów jest przystąpienie do Porozumienia Burmistrzów. Porozumienie Burmistrzów to oddolny ruch europejski skupiający władze lokalne i regionalne, które dobrowolnie zobowiązują się do podniesienia efektywności energetycznej oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii na swoim terenie. Celem sygnatariuszy Porozumienia jest wykrócenie poza przyjęty na szczeblu unijnym cel redukcji emisji, CO₂ o 20% do 2020 roku. Aby ten cel osiągnąć i przełożyć swoje polityczne zobowiązanie na konkretne działania i projekty, sygnatariusze Porozumienia podejmują się sporządzenia bazowej inwentaryzacji emisji (BEI), opracowania i wdrożenia Planu działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP) oraz zaangażowania mieszkańców i lokalnych interesariuszy w pro energetyczne działania. Wsparcia sygnatariuszom Porozumienia udzielają Komisja Europejska, Biuro Porozumienia Burmistrzów oraz tzw. Koordynatorzy Porozumienia i Organizacje Wspierające Porozumienie.

Porozumienie Burmistrzów jest otwarte dla wszystkich samorządów lokalnych wybranych w demokratycznych wyborach, niezależnie od ich rozmiaru oraz stopnia realizacji działań na rzecz ochrony klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii.

1.1 Podstawa prawna i formalna opracowania

Potrzeba sporządzenia i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej wynika ze zobowiązań, określonych w ratyfikowanym przez Polskę Protokole z Kioto oraz w pakiecie klimatyczno-energetycznym, przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku.

Ponadto jest zgodna z polityką Polski i wynika z Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Miasta Rypin pomoże w spełnieniu obowiązków nałożonych na jednostki sektora samorządowego w zakresie efektywności energetycznej, określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.). Posiadanie Planu będzie podstawą do uzyskania dotacji m.in. na cele termomodernizacyjne z budżetu Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020.

„Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin na lata 2014 – 2020” (dalej: „Plan” lub PGN) opracowano na podstawie umowy ZP.272.A.16.2015 z dnia 10.02.2015 r. zawartej pomiędzy Urzędem Miasta Rypin z siedzibą ul. Warszawska 40, 87-500 Rypin, a Pomorską Grupą Konsultingową S.A z siedzibą w Bydgoszczy ul. Gdańska 76, 85-021 Bydgoszcz.

Opracowany „Plan” umożliwi skorzystanie z wsparcia finansowanego w ramach IX Osi POIiŚ 2007-213 „Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna” działanie 9.3, zgodnie z Dyrektywą UE przyjętą 25 października 2012 r. i opublikowaną w Dzienniku Urzędowym UE L315/1 14 listopada 2012 r. (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).

1.2 Cel strategiczny i cele szczegółowe

Celem niniejszego opracowania jest analiza zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć, których wcielenie w życie skutkować będzie zmianą struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszeniem zużycia energii, czego konsekwencją ma być stopniowe obniżanie emisji gazów cieplarnianych, (CO₂) na terenie Gminy Miasta Rypin. Cel ten wpisuje się w bieżącą politykę energetyczną i ekologiczną miasta Rypin i jest wynikiem dotychczasowych działań i zobowiązań władz samorządowych.

Biorąc pod uwagę:

- przeprowadzoną inwentaryzację źródeł odpowiedzialnych za poziom niskiej emisji w mieście,
- zapotrzebowanie miasta na energię pierwotną,
- zapisy prawa europejskiego w zakresie efektywności energetycznej,

został określony długoterminowy cel główny /strategiczny, który brzmi:

Poprawa stanu powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Miasta Rypin.

Wskazany wyżej długookresowy cel strategiczny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe.

Cel szczegółowy I – wzrost efektywności energetycznej obiektów ze szczególnym uwzględnieniem budynków mieszkalnych i gminnych.

Cel szczegółowy II - redukcja zanieczyszczeń szczególnie PM10, CO₂ pochodzących zwłaszcza z indywidualnych źródeł ciepła.

„Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin” proponuje sposoby miarodajnego monitorowania efektów podejmowanych działań, jak również przedstawia szereg możliwych do wykorzystania wskaźników oraz propozycję harmonogramu monitoringu.

1.3 Polityka międzynarodowa i krajowa wobec niskiej emisji

1.3.1 Poziom międzynarodowy, w tym Unii Europejskiej – ogólny zarys

Idea ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynika z porozumień międzynarodowych. Ramowa Konwencja Klimatyczna UNFCCC, ratyfikowana przez 192 państwa, stanowi podstawę prac nad światową redukcją emisji gazów cieplarnianych. Pierwsze szczegółowe uzgodnienia są wynikiem trzeciej konferencji stron (COP3) w 1997 r. w Kioto. Na mocy postanowień Protokołu z Kioto kraje, które zdecydowały się na jego ratyfikację, zobowiązują się do redukcji emisji gazów cieplarnianych średnio o 5,2% do 2012 r. Ograniczenie wzrostu temperatury o 2–3°C wymaga stabilizacji stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze (w przeliczeniu na CO₂) na poziomie 450–550 ppm. Oznacza to potrzebę znacznie większego ograniczenia emisji. Od 2020 r. globalna emisja powinna spadać w tempie 1–5 % rocznie tak, aby w 2050 r. osiągnąć poziom o 25–70 % niższy niż obecnie.

Podstawę unijnej polityki klimatycznej stanowi zainicjowany w 2000 roku Europejski Program Ochrony Klimatu (ECCP), który jest połączeniem działań dobrowolnych, dobrych praktyk, mechanizmów rynkowych oraz programów informacyjnych. Jednym z najważniejszych instrumentów polityki Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony klimatu jest europejski system handlu uprawnieniami do emisji CO₂ (EU ETS), który obejmuje większość znaczących emitentów GC, prowadzących działalność opisaną w dyrektywie o zintegrowanej kontroli i zapobieganiu zanieczyszczeniom przemysłowym IPCC, a także spoza niej.

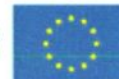
Polityka klimatyczna Unii Europejskiej skupia się na wdrożeniu tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego przyjętego w grudniu 2008 r. (przewiduje się ustalenie nowych celów redukcyjnych w ramach kolejnego porozumienia w sprawie zmian klimatu najprawdopodobniej w Paryżu w roku 2015).

Założenia tego pakietu są następujące:

- Unia Europejska liderem i wzorem dla reszty świata dla ochrony klimatu ziemi – niedopuszczenia do większego niż 2°C wzrostu średniej temperatury Ziemi,
- Cele pakietu „3 x 20%” (redukcja gazów cieplarnianych, wzrost udziału OZE w zużyciu energii finalnej, wzrost efektywności energetycznej, wzrost udziału biopaliw w transporcie) współrealizują politykę energetyczną UE.

Dla osiągnięcia tego ambitnego celu podejmowanych jest szereg działań w zakresie szeroko rozumianej promocji efektywności energetycznej. Działania te wymagają zaangażowania społeczeństwa, decydentów i polityków oraz wszystkich podmiotów działających na rynku. Edukacja, kampanie informacyjne, wsparcie dla rozwoju efektywnych energetycznie technologii, standaryzacja i przepisy dotyczące minimalnych wymagań efektywnościowych i etykietowania, „Zielone zamówienia publiczne” to tylko niektóre z tych działań.

Zobowiązania redukcyjne gazów cieplarnianych, obligują do działań polegających głównie na przestawieniu gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną, a tym samym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych substancji. Jest to kluczowy krok w kierunku zapewnienia stabilnego środowiska oraz długofalowego zrównoważonego rozwoju.

1.3.2 Dokumenty (strategie, plany programy) obowiązujące w gminie związane z obszarem działań objętym planem gospodarki niskoemisyjnej oraz spójność „Planu” z tymi dokumentami

Poniżej w tabeli wyszczególniono, wraz z podaniem kontekstu, kluczowe (pod względem obszaru zastosowania oraz poruszanych zagadnień) dokumenty strategiczne i planistyczne, potwierdzające zbieżność niniejszego „Planu” z prowadzoną polityką krajową, regionalną i lokalną.

Tabela nr 1.3.2-1. Wykaz dokumentów strategicznych i planistycznych, wraz z podaniem kontekstu funkcjonowania, obejmujących zagadnienia związane z „Planem”

L.p.	Nazwa dokumentu	Kontekst krajowy	Kontekst regionalny	Kontekst lokalny
1	2	3	4	5
1	Strategia Rozwoju Kraju 2020	X		
2	Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	X		
3	Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	X		
4	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020		X	
5	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rypina na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016		X	
6	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, wersja 7.0 grudzień 2014 r		X	
7	Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu		X	
8	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rypin			X
9	Strategia Rozwoju Miasta Rypin na lata 2014 – 2020			X
10	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rypina na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016			X
11	Projekt Założeń Do Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasta Rypin na lata 2014-2019			X

1.3.3 Poziom krajowy

W dniu 11 marca 2015 roku prezydent Bronisław Komorowski podpisał **ustawę o odnawialnych źródłach energii (OZE)** w wersji uchwalonej przez sejm 20 lutego 2015 roku, która ma stanowić istotny krok na drodze do uregulowania w Polsce kwestii odnawialnych źródeł energii oraz uporządkowania aspektu ekonomicznego w jej dystrybucji. Ważnym elementem ustawy jest także promocja prosumenckiego (prosument to jednocześnie producent i konsument) wytwarzania energii z OZE w mikro- i małych instalacjach.

Priorytetowym efektem obowiązywania ustawy o odnawialnych źródłach energii będzie zapewnienie realizacji celów w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii wynikających z dokumentów rządowych przyjętych przez Radę Ministrów, tj. Polityki energetycznej Polski do 2030 roku oraz Krajowego planu działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, jak również inicjowanie i koordynowanie działań organów administracji rządowej w tym obszarze, co pozwoli zapewnić spójność i skuteczność podejmowanych działań. Kolejnym ważnym efektem wdrożenia projektu ustawy o OZE będzie wdrożenie jednolitego i czytelnego systemu wsparcia dla producentów zielonej energii, który stanowić będzie wystarczającą zachętę inwestycyjną dla budowy nowych jednostek wytwórczych, ze szczególnym uwzględnieniem generacji rozproszonej opartej o lokalne zasoby OZE.

Nowe prawo dotyczące energii – tzw. trójpak energetyczny

Obecnie Ministerstwo Gospodarki prowadzi prace legislacyjne, mające na celu wprowadzenie trzech nowych ustaw (zwanych trójpakiem lub dużym trójpakiem): prawo energetyczne, prawo gazowe i ustawa o odnawialnych źródłach

energii. Te trzy ustawy mają zastąpić dotychczasowe prawo energetyczne, dostosować je do wymagań UE i wymagań nowoczesnej energetyki, tj. energetyki odnawialnej, sieci inteligentnych, energetyki rozproszonej, uwolnienia rynku.

Opracowana i wprowadzona w życie w dniu 11 września 2013 r. ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (tzw. mały trójpak energetyczny), zawiera dużą część przepisów i uregulowań, przewidzianych do wprowadzenia w tzw. dużym trójpaku energetycznym.

Nowelizacja ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw, wdraża w pełniejszy od dotychczasowego sposób przepisy unijne promujące wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych oraz regulujące wspólne zasady rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu ziemnego.

Ustawa dodaje m.in. przepisy regulujące wytwarzanie energii elektrycznej w mikroinstalacji (tzn. w urządzeniach o mocy poniżej 40 kW) przez osobę fizyczną niebędącą przedsiębiorcą oraz zasady przyłączania tych instalacji do sieci dystrybucyjnej. Osoby fizyczne, które chcą produkować energię z odnawialnych źródeł energii (OZE) w swoich gospodarstwach domowych, nie muszą zakładać działalności gospodarczej i uzyskiwać koncesji. Nadwyżka wyprodukowanej energii z instalacji OZE może zostać sprzedana po umownej stawce zawartej w aktualnej ustawie o odnawialnych źródłach energii z 2015 roku oraz po ustaleniu z gestorem sieci elektroenergetycznej.

Prawo energetyczne

Projektowana ustawa - Prawo energetyczne ma na celu uporządkowanie oraz uproszczenie obowiązujących przepisów, wprowadzenie nowatorskich rozwiązań podyktowanych rozwojem rynku energii elektrycznej i rynków ciepła oraz ochroną odbiorców, a także dostosowanie do przepisów rozporządzenia (WE) Nr 713/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiającego Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz rozporządzenia (WE) Nr 714 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylającego rozporządzenie nr 1228/2003.

Projekt ustawy – Prawo energetyczne tworzy spójne ramy prawne w obszarze elektroenergetyki, ciepła oraz instrumentów wspierających kogenerację, z uwzględnieniem standardów europejskich.

Prawo gazowe

Regulacje, wdrażane niniejszym projektem prowadzą do zwiększenia poziomu ochrony praw odbiorców energii m.in. poprzez utworzenie przy Prezesie URE punktu informacyjnego dla odbiorców paliw i energii, którego celem jest zapewnienie konsumentom wszystkich niezbędnych informacji na temat ich praw, obecnych przepisów oraz dostępnych środków rozstrzygnięcia sporów.

Projekt zakłada, że w celu racjonalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, przy sporządzaniu planów rozwoju operatorzy powinni współpracować z operatorami systemów współpracujących z ich systemami, sprzedawcami, użytkownikami systemu, odbiorcami oraz gminami, na których obszarze operatorzy wykonują działalność gospodarczą. Współpraca ta powinna polegać w szczególności na uzgadnianiu obszarów wymagających rozbudowy systemu gazowego oraz przekazywaniu użytkownikom systemu oraz odbiorcom informacji o planowanych przedsięwzięciach w takim zakresie, w jakim przedsięwzięcia te będą miały wpływ na pracę urzędów przyłączonych do systemu gazowego albo na zmianę warunków przyłączenia lub dostarczania gazu ziemnego.

Dokumenty strategiczne i planistyczne

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę najważniejszych dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie krajowym korespondujących z „Planem” i względem, których niniejsza dokumentacja musi być zbieżna.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to bazowy, wieloletni dokument strategiczny, którego zapisy wskazują cele i priorytety polityki w Polsce tj. kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju stanowi punkt odniesienia dla innych strategii i programów rządowych, oraz opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

„Plan” jest kompatybilny z zapisami Strategii Rozwoju Kraju określonymi w:

- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej m.in. wsparcie termomodernizacji budynków i modernizacji istniejących systemów ciepłowniczych z zastosowaniem dostępnych i sprawdzonych technologii, rozwój energetyki rozproszonej poza istniejącą siecią energetyczną z wykorzystaniem lokalnych odnawialnych źródeł oraz
- II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii m.in. zwiększenie wykorzystania OZE

- oraz
- II.6.4. Poprawa stanu środowiska m.in. prowadzenie długofalowej polityki ograniczenia emisji w sposób zachęcający do zmian technologii produkcyjnych, poprawa efektywności infrastruktury ciepłowniczej, modernizacji oświetlenia.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku - jest dokumentem rządowym Ministerstwa Gospodarki, przyjętym przez Radę Ministrów 10 listopada 2009 roku Uchwałą Rady Ministrów nr 202/2009.

Podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej określonymi w dokumencie „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku” są:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Za istotne działania wspomagające realizację polityki energetycznej uznano aktywne włączenie się władz regionalnych w realizację jej celów, w tym poprzez przygotowywane na szczeblu wojewódzkim, powiatowym lub gminnym strategii rozwoju energetyki.

„Plan” wykazuje zbieżność z zapisami „Polityki...” w kontekście poprawy efektywności energetycznej. Kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 – jest aktualizacją polityki ekologicznej na lata 2007- 2010. Jej priorytetowym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Tematyka, jakości powietrza w niniejszym dokumencie poruszona jest w punkcie 4.2, gdzie w części poświęconej celom średniookresowym do roku 2016 zasygnalizowano, że „limity (Dyrektywa LCP, duże źródła o mocy powyżej 50 MW) są niezwykle trudne do dotrzymania dla kotłów spalających węgiel kamienny lub brunatny, nawet przy zastosowaniu instalacji odsiarczających gazy spalinowe. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM10) oraz 2,5 mikrometra (PM 2,5). Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski. „Plan” jest spójny z niniejszym dokumentem ze względu na m.in. działania redukcyjne emisji zanieczyszczeń powietrza oraz wsparcie i rozwój OZE.

1.3.4 Poziom regionalny

„Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin lata 2014 – 2020” wykazuje w swych zapisach zgodność z m.in. poniższymi dokumentami na poziomie regionalnym.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowanych przez samorząd województwa, który poprzez swoje organy podejmuje działania na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców regionu, stałego podnoszenia jakości życia i utrzymania regionu na ścieżce trwałego i zrównoważonego rozwoju. Strategia obrazuje m.in.:

Cel strategiczny: Sprawne zarządzanie zwiększenia efektywności energetycznej i pozyskania energii z niskoemisyjnych źródeł – szczególnie istotne są tu kwestie rozwoju energooszczędnego budownictwa oraz spełnianie minimalnych wymogów takich jak: efektywność energetyczna i oszczędność energii, zwłaszcza w odniesieniu do wszelkich projektów infrastrukturalnych gdzie przewidziana jest budowa i modernizacja budynków oraz zapewnienie realnych mechanizmów preferencji dla projektów, maksymalizując oszczędność energii i efektywność energetyczną, co pobudza rozwój sektora budowlanego, zwiększa bezpieczeństwo energetyczne, zmniejsza emisję gazów cieplarnianych poprzez odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów, upowszechniania nowych rozwiązań z zakresu budownictwa,

architektury i urbanistyki – wskazuje się tu szczególnie na stosowanie nowoczesnych technologii budownictwa pasywnego, termomodernizacji i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.

Kierunki działań to m.in.

- Poprawa efektywności energetycznej
- Propagowanie zrównoważonego „zielonego” budownictwa
- Wspieranie rozwoju sieci gazowych istotnych dla zaopatrzenia województwa

Zagadnienia dotyczące odnawialnych źródeł energii zostały ujęte w „Strategii” w aspektach:

- możliwości wykorzystania potencjału województwa, czyli dobrych warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii (zwłaszcza możliwość uprawy roślin energetycznych, wykorzystanie potencjału wód),
- zarządzania rozwojem, którego elementem jest racjonalne zarządzanie przestrzenią zgodnie z szeroko pojętą ideą ładu przestrzennego i wspierania rozwoju OZE dostosowanych do walorów środowiskowych,
- kompleksowego zagospodarowania doliny Wisły, które dostarczy również korzyści o charakterze energetycznym (wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych),
- rozwoju innowacyjnej gospodarki województwa oraz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego,
- rozwoju przedsiębiorczości związanej z sektorem odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w dziedzinie biomasy (klastrowanie łańcucha produkcyjnego – produkcja biomasy, jej przystosowanie do celów energetycznych, handel paliwem i systemami grzewczymi, serwis urządzeń grzewczych).

Ustalenia dotyczące OZE zostały zawarte w ramach następujących celów strategicznych:

- gospodarka i miejsca pracy,
- nowoczesny sektor rolno-spożywczy,
- bezpieczeństwo,
- sprawne zarządzanie.

Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2011-2014

z perspektywą na lata 2015-2018 Dokument stanowi załącznik do Uchwały Nr XVII/299/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2011 r.

PGN wpisuje się w założenia niniejszego dokumentu w zakresie:

cel ekologiczny 1: Poprawa jakości środowiska:

- priorytet: poprawa jakości powietrza atmosferycznego i ochrona klimatu tj. zachowanie jakości powietrza wraz ze standardami emisyjnymi poprzez: utrzymywanie emisji substancji do powietrza atmosferycznego poniżej poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, zachowanie emisji co najmniej na poziomach dopuszczalnych, poziomów docelowych, zmniejszanie emisji co najmniej do poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych na terenach, gdzie one nie są dotrzymywane, dążenie do zachowania poziomu celu długoterminowego, oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Kierunki działań do 2014 r.:

- ograniczenie – docelowo eliminacja niskiej emisji ze źródeł komunalnych w miastach i terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej poprzez: sukcesywną budowę sieci gazowej, zastępowanie paliw wysokoemisyjnych paliwami ekologicznymi (paliwami niskoemisyjnymi) energią ze źródeł zbiorczych lub energią ze źródeł odnawialnych oraz promocję budownictwa energooszczędnego;

cel ekologiczny 2: Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii:

- priorytet: Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość;

kierunki działań do 2014 r.:

- wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej,
- wspieranie projektowania i realizacji energooszczędnego budownictwa,
- zwiększenie sprawności wytwarzania energii i zmniejszenia strat energii w przesyłach;
- priorytet: Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych – jednym z priorytetów polityki energetycznej państwa jest rozwój energetyki opartej na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Należy dążyć do jak największego wykorzystania OZE w codziennym życiu przy jednoczesnym poszanowaniu elementów środowiska geograficznego:

kierunki działań do 2014 r.:

- sporządzenie analizy dotyczącej wyznaczenia terenów dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, w tym szczególnie parków wiatrowych oraz innych instalacji OZE, lokalizowanie elektrowni wiatrowych na terenach nie kolidujących z obszarami chronionymi, obszarami o walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym szlakami wędrówek ptaków, budynkami mieszkalnymi, budynkami mieszkalnymi w zabudowie zagrodowej z zachowaniem i poszanowaniem ładu przestrzennego województwa,
- wspieranie i aktywizacja samorządów gminnych w kierunku wykorzystania lokalnych zasobów dla zwiększenia ilości energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych,
- wspieranie wykorzystania wód termalnych jako ekologicznego źródła ciepła, realizacja przedsięwzięć z zakresu małej retencji (hydroelektrownie) z zachowaniem drożności korytarzy ekologicznych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, wersja 7.0 grudzień 2014 r.

W latach 2014 – 2020 Regionalne Programy Operacyjne będą istotnym elementem realizacji polityki spójności w Polsce. W porównaniu do perspektywy finansowej 2007 – 2013, na ich realizację została przeznaczona znacznie większa część środków z całkowitej alokacji funduszy Unii Europejskiej dla Polski. Regiony otrzymały możliwość kierowania środkami na konkretnie zdiagnozowane i zidentyfikowane obszary wymagające wsparcia, co oznacza wzmocnienie ich potencjału do kreowania własnego rozwoju.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby regionalne, uwzględniając przy tym pożądane kierunki interwencji, określone w unijnych, krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych. RPOW 2014 – 2020 jest programem ukierunkowanym na rozwój gospodarki. Polityka rozwoju regionu realizowana w oparciu o Program skoncentrowana została w znacznym stopniu na umacnianiu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionalnej oraz budowaniu potencjału regionalnych przedsiębiorstw, obejmując obszary takie jak badania i rozwój, zasobooszczędna i niskoemisyjna gospodarka oraz nowoczesną komunikację. Interwencja Programu została również zaplanowana w obszarach rynku pracy, włączenia społecznego.

PGN dla miasta Rypin odnosi się w swych zapisach do 2.A.1 Oś Priorytetowa 3 Efektywność Energetyczna i Gospodarka Niskoemisyjna w Regionie

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach

4.1a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

4.2b. Promowanie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

4.3c. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym

4.5e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Gmina Miasto Rypin dzięki opracowaniu „Planu” będzie mogła ubiegać się o środki unijne z m.in. z ww. źródeł na cele szczegółowe rozwoju gospodarki niskoemisyjnej na swoim terenie.

1.3.5 Poziom lokalny

Cele „Planu” muszą być również zgodne z wyznaczonymi priorytetami na szczeblu gminnym, które wyznaczają m.in. poniższe dokumenty strategiczne i planistyczne.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rypin, jako kierunkiem działań planistycznych wskazuje działania:

- Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej:
 - rozwoju systemów gazowniczych, które mają wpłynąć na podniesienie jakości życia mieszkańców oraz poprawę czystości powietrza atmosferycznego,
 - wprowadzanie ekologicznych systemów grzewczych,

- stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych (gaz, energia elektryczna, olej opałowy)
- modernizacja lokalnych kotłowni z równoczesnym przejściem na paliwa ekologiczne, mniej uciążliwe dla środowiska.
- W polityce ochrony środowiska:
 - promocja zachowań proekologicznych.

Strategia Rozwoju Miasta Rypin na lata 2014 – 2020 powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej. Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane na terenie Miasta Rypin na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego Miasta.

Cele strategiczne Miasta Rypin:

- rozwój infrastruktury technicznej,
- rozwój gospodarczy Miasta,
- wzrost atrakcyjności mieszkaniowej Miasta Rypin,
- ochrona środowiska i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rypina na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 przyjęty uchwałą Rady Miasta. Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016. Niniejsze opracowanie, określa kierunki polityki ekologicznej.

1.4 Organizacja i finansowanie

Realizacja „Planu” należy do zadań Gminy Miasta Rypin. Zadania wynikające z PGN są przypisane poszczególnym jednostkom podległym władzom miasta, a także podmiotom zewnętrznym, działającym na terenie Miasta. Monitoring realizacji Planu oraz jego aktualizacja podlegać będzie wyznaczonej osobie, zatrudnionej w Urzędzie Miasta, bądź zlecone będzie niezależnej jednostce zewnętrznej.

Istotne dla osiągnięcia określonych w „Planie” celów jest dopilnowanie, aby cele i kierunki działań wyznaczone w PGN były:

- przyjmowane w odpowiednich zapisach prawa lokalnego,
- uwzględniane w dokumentach strategicznych i planistycznych,
- uwzględniane w wewnętrznych dokumentach Urzędu Miasta.

Do realizacji „Planu” przewiduje się przede wszystkim zaangażowanie obecnie pracującego personelu w Urzędzie Miasta.

„Plan” bezpośrednio, bądź pośrednio oddziałuje na jednostki, grupy, czy organizacje, wśród których wymienić można:

- mieszkańców miasta,
- jednostki miejskie: Wydziały Urzędu Miasta, jednostki budżetowe, zakłady budżetowe, zakłady opieki zdrowotnej, samorządowe instytucje kultury,
- przedsiębiorstwa prywatne, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe.

Niniejszy „Plan” podlega konsultacjom z wszystkimi ww. jednostkami, grupami i organizacjami.

Działania przewidziane w „Planie” będą finansowane ze środków zewnętrznych i własnych miasta. Środki na realizację powinny być zabezpieczone głównie w programach krajowych i europejskich, a we własnym zakresie – konieczne jest wpisanie działań długofalowych do wieloletnich planów inwestycyjnych oraz uwzględnienie wszystkich działań w corocznym budżecie miasta. Przewiduje się pozyskanie zewnętrznego wsparcia finansowego (w formie bezzwrotnych dotacji i preferencyjnych pożyczek) dla prowadzonych działań.

Z uwagi na to, że w budżecie miasta nie można zaplanować wydatków z wyprzedzeniem do roku 2020, kwoty przewidziane na realizację poszczególnych zadań należy traktować, jako szacunkowe zapotrzebowanie na finansowanie, a nieplanowane kwoty do wydatkowania. W ramach corocznego planowania budżetu wszystkie jednostki wskazane w „Planie”, jako odpowiedzialne za realizację działań powinny zabezpieczyć w budżecie środki na realizację

odpowiedniej części zadań przewidzianych w „Planie”. Pozostałe działania, dla których finansowanie nie zostanie zabezpieczone w budżecie, powinny być brane pod uwagę w ramach pozyskiwania środków z dostępnych funduszy zewnętrznych.

1.4.1 Struktura organizacyjna niezbędna do wdrażania „Planu”

Burmistrz Miasta Rypin zarządzeniem nr 38/2015 powołał zespół ds. realizacji projektu pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin” w składzie:

Koordynator
Pracownik Wydziału Infrastruktury i Inwestycji

- Członek Zespołu – Pracownik jednostki - Wydział Projektów Unijnych, Rozwoju i Sportu
- Członek Zespołu – Pracownik jednostki - Wydział Nieruchomości i Środowiska
- Członek Zespołu – Pracownik jednostki - Wydział Finansowy

Do współpracy z Zespołem ds. Realizacji Projektu pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rypin” z instytucji zewnętrznych zostali wskazani:

- MPEC Rypin Sp. z o.o. - Specjalista ds. ochrony środowiska, zastępca kierownika działu produkcji i dystrybucji ciepła ciepłowni miejskiej,
- ENERGA-Operator S.A. - inż. ds. rozwoju sieci,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko - Własnościowa w Rypinie - Kierownik administracji osiedli,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Rypinianka” – Pracownik Spółdzielni,
- RTBS w Rypinie – Pracownik RTBS.

Zakres działania zespołu obejmuje czynności związane z opracowaniem PGN. Do wdrażania przyjętego planu zostanie ustalony nowy skład zespołu wraz z zakresem zadań poszczególnych członków zespołu.

1.4.2 Niezbędne zasoby ludzkie

Do realizacji „Planu” przewiduje się przede wszystkim zaangażowanie obecnie pracującego personelu w Urzędzie Miasta w ramach ich kompetencji i funkcji pełnionej w Urzędzie, w związku z czym nie przewiduje się dostosowania struktury organizacyjnej Miasta do wymogów niezbędnych do wdrażania planu. W razie potrzeby, zgromadzenie danych do aktualizacji bazy danych zostanie zlecone zewnętrznemu podmiotowi.

Osobą odpowiedzialną za wdrażanie „Planu” będzie koordynator zespołu. Do głównych zadań koordynatora będzie należało:

- Gromadzenie danych niezbędnych do weryfikacji postępów,
- Monitorowanie sytuacji energetycznej na terenie Miasta,
- Coroczne kontrolowanie stopnia realizacji celów „Planu”,
- Przygotowanie krótkoterminowych działań w perspektywie lat 2014 -2016, 2017 – 2020,
- Sporządzanie raportów z przeprowadzonych działań,
- Prowadzenie działań związanych z realizacją poszczególnych działań zawartych w „Planie”,
- Rozwijanie zagadnień zarządzania energią w Mieście oraz planowania energetycznego na szczeblu lokalnym,
- Dalsze prowadzenie oraz ekspansja działań edukacyjnych oraz informacyjnych w zakresie racjonalnego gospodarowania energią oraz ochrony środowiska naturalnego (w szczególności zagadnień dotyczących gazów cieplarnianych).

Członkowie zespołu realizować będą zadania wyznaczone przez koordynatora oraz gromadzić i przekazywać koordynatorowi dane w zakresie prowadzonych działań, osiągniętych wskaźników i środków finansowych potrzebnych do realizacji działań. Każdy z członków zespołu pełnił będzie w zespole funkcje w zakresie swych kompetencji.

1.4.3 Niezbędne zasoby finansowe

Na realizację projektu Miasto otrzymało, w ramach przeprowadzonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie konkursu, dotację w wysokości 85% kosztów projektu z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 w ramach działania 9.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej – plany gospodarki niskoemisyjnej.

1.5 Zakres opracowania

Wg „Szczegółowych zaleceń dotyczących struktury planu gospodarki niskoemisyjnej” wydanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zalecana struktura Planu gospodarki niskoemisyjnej wygląda następująco:

1. Streszczenie
2. Ogólna strategia
 - Cele strategiczne i szczegółowe
 - Stan obecny
 - Identyfikacja obszarów problemowych
 - Aspekty organizacyjne i finansowe (struktury organizacyjne, zasoby ludzkie, zaangażowane strony, budżet, źródła finansowania inwestycji, środki finansowe na monitoring i ocenę)
3. Wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla
4. Działania/zadania i środki zaplanowane na cały okres objęty planem
 - Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania
 - Krótko/średnioterminowe działania/zadania (opis, podmioty odpowiedzialne za realizację, harmonogram, koszty, wskaźniki).

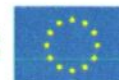
Zakres opracowania „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Rybin na lata 2014 – 2020” jest zgodny z ww. zaleceniami. W „Planie” wyszczególniono:

- w rozdziale 2 charakterystykę obszaru objętego opracowaniem oraz w rozdziale 3 obecny stan, jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Miasta Rybin, te informacje umożliwią identyfikację Miasta Rybin oraz rozpoznanie potrzeb związanych z ochroną atmosfery,
- rozdziały 4 i 5, zawierają analizę infrastruktury energetycznej na terenie Miasta oraz identyfikację aspektów i obszarów problemowych, występujących na terenie Miasta,
- rozdział 6 zawiera metodologię oraz omówienie wyników przeprowadzonej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla do atmosfery ze źródeł niskiej emisji,
- rozdział 7 przedstawia wyniki obliczeń emisji w tonach CO₂ (Mg CO₂) dla poszczególnych obszarów,
- rozdziały 8 i 9 to identyfikacja celów „Planu”, czynników oddziałujących na jego realizację oraz ocena ekonomiczna wraz ze wskazaniem źródeł finansowania i harmonogram podejmowanych działań,
- rozdziały od 10 do 12, dotyczą kwestii zarządzania „Planem”, organizacji procesu jego realizacji oraz współpracy władz samorządowych z sąsiednimi gminami.

W dokumencie zawarto również (w rozdziale 12) odniesienie się do uwarunkowań, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Ponadto zakres merytoryczny niniejszego dokumentu jest zgodny z:

- szczegółowymi wytycznymi i zaleceniami, określonymi w Załączniku nr 9 do Regulaminu konkursu nr 2/POLIŚ/9.3/2013 w ramach IX osi priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna, Działanie 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej – plany gospodarki niskoemisyjne,
- obowiązującymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego,
- wytycznymi wynikającymi z Porozumienia Burmistrzów (Covenant of Mayors Committed to local sustainable energy).

1.6 Wykaz materiałów źródłowych

Przy sporządzaniu niniejszej dokumentacji wykorzystano dane pochodzące z następujących przedsiębiorstw energetycznych, urzędów i instytucji:

- Energa Operator,
- PSG Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Rypinie,
- Urząd Miasta Rypin
- Główny Urząd Statystyczny.

Wykaz niektórych dokumentów wykorzystanych przy opracowywaniu projektu założeń przedstawiono w tabeli nr 1.6-1.

Tabela nr 1.6-1. Wykaz niektórych dokumentów wykorzystanych w opracowaniu

Lp.	Nazwa dokumentu
1	2
1	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020
2	Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018
3	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, wersja 7.0 grudzień 2014 r.
4	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rypina, zatwierdzone uchwałą Nr XXXIV /200/2000 Rady Miasta Rypin z dnia 24 października 2000 r.
5	Strategia Rozwoju Miasta Rypin na lata 2014 - 2020
6	Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Rypina na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016
7	Projekt Założeń Do Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Miasta Rypin na lata 2014-2019
8	Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu
9	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Etapy uchwalania „Planu”

- Opracowanie we współpracy z interesariuszami projektu Planu gospodarki niskoemisyjnej (w tym stworzenie bazy danych niezbędnej do oceny gospodarowania energią i emisjami w Gminie i ewentualne ustalenie wspólnych działań z gminami sąsiednimi),
- Uzgodnienie „Planu” z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, co do konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (potencjalne opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko), jak również przeprowadzenie konsultacji społecznych - „Plan” zostaje wyłożony do publicznego wglądu na okres 21 dni, powiadamiając o tym w sposób przyjęty zwyczajowo w danej miejscowości. W tym czasie istnieje możliwość składania przez osoby i jednostki organizacyjne wniosków, zastrzeżeń i uwag.
- Uwzględnienie ewentualnych uwag, zastrzeżeń i wniosków wniesionych w czasie wyłożenia „Planu” do publicznego wglądu,
- Realizowanie cyklu szkoleń dla pracowników Urzędu Miasta oraz kampanii informacyjno-promocyjnej wśród mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej,
- Zaprezentowanie „Planu” na komisjach i sesji Rady Miejskiej, która uchwała Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Wprowadzenie przewidzianych w „Planie” zadań do Wieloletniej Prognozy Finansowej.

2. Ogólna charakterystyka obszaru objętego „Planem” i uwarunkowania związane, z jakością powietrza atmosferycznego

2.1 Identyfikacja obszaru

Rypin – miasto i gmina położona we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie rypińskim. Rypin należy do Związku Miast Polskich oraz wchodzi w skład związku Gmin Północnego Mazowsza i jest siedzibą Związku Gmin Rypińskich.

Siedziba władz samorządowych mieści się w Rypinie, adres: ul. Warszawska 40, 87-500 Rypin; adres internetowy <http://www.bip.rypin.eu/>.

Organem uchwałodawczym jest Rada Miasta, organem wykonawczym - Burmistrz.

Miasto Rypin jest jednocześnie siedzibą powiatu rypińskiego.

Przez Rypin przebiegają drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 534 (Grudziądz – Golub-Dobrzyń – Rypin)
- droga wojewódzka nr 557 (Rypin – Lipno)
- droga wojewódzka nr 560 (Brodnica – Rypin – Sierpc – Bielsk)
- droga wojewódzka nr 563 (Rypin – Żuromin – Mława)

Obecnie Rypin nie posiada pasażerskiej (osobowej) komunikacji kolejowej. Komunikacja autobusowa zapewnia połączenia z Bydgoszczą, Toruniem, Warszawą, Włocławkiem, Olsztynem, Brodnicą, Lipnem, Płockiem, Mławą i in.

2.2 Położenie i przyroda

Rypin jest miastem powiatowym usytuowanym we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Położone na szlaku wiodącym z Kujaw na Warmię i z Pomorza na Mazowsze. Leży w północno-wschodniej części historycznej ziemi dobrzyńskiej nad rzeką Rypienicą – dopływem Drwęcy. Geograficznie obszar otaczający Rypin należy do Pojezierza Dobrzyńskiego. Ze względu na duże skupiska jezior na południowym zachodzie, okolice nazywane są Szwajcarią Dobrzyńską.

53°04'N 19°27'E

Rysunek nr 2.2-1. Położenie gminy Rypin w województwie kujawsko-pomorskim
Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Rypin>

Według podziału Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne, miasto Rypin położone jest na obszarze Pojezierza Dobrzyńskiego. Pod względem hydrograficznym przeważająca część obszaru gminy leży w dorzeczu rzeki Drwęcy w zlewni jej lewobocznego dopływu Rypienicy. Budowę geologiczną wierzchniej warstw stanowią utwory plejstoceńskie reprezentowane przede wszystkim przez gliny morenowe oraz różnofrakcyjne piaski zalegające na glinach. Rzeźba powierzchni miasta charakteryzuje się dużym urozmaiceniem. Dominującym elementem orograficznym jest dolina Rypienicy wcinająca się w otaczający teren na głębokość dochodzącą do 20-25 m. Wspomniana forma wraz z licznymi dolinkami bocznymi i wcięciami erozyjnymi kształtuje dynamiczny krajobraz na znacznej części obszaru miasta.

Rypin jest jednym z najstarszych polskich miast. Pierwsze informacje o nim pochodzą z 1065 roku. Już w XI wieku miasto stało się stolicą odrębnej jednostki terytorialnej, zwanej kasztelanią, a od wieku XIV – powiatu. W ciągu tysiąclecia swych dziejów Rypin czterokrotnie pozbawiany był swej pozycji miasta stołecznego północnej części Ziemi Dobrzyńskiej. Dochodziło do tego z różnych przyczyn w latach 1236-1300 (rozbięcie dzielnicowe), 1797-1866 (zabory), 1916-1918 (I wojna światowa), 1975-1998 (po Gierkowskiej reformie administracyjnej).

Pierwotny gród rypiński zlokalizowany był na terenie obecnej wsi Starorypin i wielokrotnie padał ofiarą najazdów plemion bałtyckich (Prusów i Litwinów), a od końca XIII w. – Krzyżaków. Ośrodek w Starorypinie w początkach XIV wieku posiadał murowany kościół bożogrobców NMP i Św. Piotra i Pawła. Prawdopodobnie między 1323 a 1326 rokiem otrzymał także prawa miejskie. Do całkowitej ruiny doprowadził miasto najazd krzyżacki z 1329 r. Odbudowa miasta nastąpiła już na nowym, łatwiejszym do obrony, miejscu. Centrum nowego Rypina stało się wzgórze nad Rypienicą w pobliżu jeziora (obecnie ulice: Rynek, Jana Pawła II, Gdańska, Kilińskiego, 21 stycznia).

Miasto Rypin otoczone jest obszarem gminy wiejskiej Rypina, która graniczy z gminami:

1. powiatu rypińskiego:

- od zachodu – gmina Brzuze,
- od południa – gmina Rogowo,
- od wschodu – gmina Skrwilno,
- od północnego-zachodu – gmina Wapielsk.

2. powiatu brodnickiego

- od północy – gmina Osiek,
- od północnego-wschodu – gmina Świdziebnia.

2.2.1 Przyroda i formy jej ochrony na terenie gminy Miasta Rypin

Parki miejskie

Na terenie miasta Rypin znajdują się dwa parki miejskie, będące miejscem nagromadzenia wielu rzadkich gatunków drzew i roślin, co powoduje, że obiekty te mają również znaczenie dydaktyczne.

Parki miejskie:

- Park nad rzeką Rypienicą – Założony w 1926 r. na terenie o powierzchni około 3 mórg, od strony południowo-zachodniej miasta. Park usytuowany w obszarze o zróżnicowanej konfiguracji terenu – doliny rzeki Rypienicy i przyległych pagórków, ze ścieżkami, z bogatym starodrzewem, o kompozycji przestrzennej ściśle powiązanej z układem urbanistycznym miasta, sąsiednich cmentarzy oraz otaczających terenów podmiejskich – pól uprawnych i użytków zielonych, rozbudowanych współcześnie o obszerny, wielofunkcyjny zespół obiektów sportowych. W obrębie parku znajduje się Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.
- Park przy ul. 3 Maja – dawniej ogród przy Szkole Podstawowej nr 1, dziś wyłączony jako niezależnie funkcjonujący obszar zieleni, z włączoną w jego terytorium kaplicą św. Barbary i zlokalizowanym dawniej w jej sąsiedztwie cmentarzem. Układ kompozycyjny z niewielkimi przekształceniami wynikającymi ze współczesnego zagospodarowania. Utrzymany liczny starodrzew. Wraz z ogrodem przy szpitalu tworzy zwarty kompleks zieleni miejskiej w północnej części miasta.

Na terenie miasta występują również ogrody przy obiektach użyteczności publicznej, W tym:

- Ogród przy Liceum Ogólnokształcącym przy ul. Kościuszki 51 – dawny obszerny ogród przy szpitalu założony w XIX w. Nazywany kiedyś „Ogrodem Szpitalnym” później „Ogrodem Miejskim”. Dawny układ kompozycyjny

przekształcony po wybudowaniu w miejscu rozebranego szpitala – szkoły w 1938 r. oraz w okresie powojennym, zachowany liczny starodrzew.

- Ogród przy Szkole Podstawowej nr 1 - przy ul. 3 Maja z 1928/1930 r. Założony jako otoczenie zespołu dwóch szkół: męskiej i żeńskiej, obecnie szkoły Podstawowej nr 1. Ogród z elementami kompozycji regularnej, wyposażony w obiekty sportowe, pierwotnie większy o obszar sąsiedniego parku. Wraz z ogrodem przy szpitalu tworzy zwarty kompleks zieleni miejskiej w obrębie miasta.
- Ogród przy Szpitalu – przy ul. 3 Maja założony w 1923 r. Z bogatym starodrzewem. Układ kompozycyjny dawnego założenia zniekształcony współczesną zabudową.
- Ogród przy Domu Dziecka przy ul. Mławskiej 54 – dawny Dom Starców; założony w okresie międzywojennym, układ kompozycyjny ogrodu z niewielkimi przekształceniami wynikającymi ze współczesnego użytkowania, zachowany liczny starodrzew.

Pomniki przyrody

Na terenie Miasta Rypin znajdują się pomniki przyrody zestawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 2.2.1-1 Wykaz pomników przyrody w mieście Rypin

Lp.	Nazwa	Obwód [cm]	Wys. [m]	Opis lokalizacji	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	302	23	dz. Nr 28/1/28/2 i 24/1 (Pojedyncze drzewo rosnące na granicy 3 działek)	20 grudnia 1988 r.	Zarządzenie Wojewody Włocławskiego z dnia 20 grudnia 1988 r. nr 59/88	wiek ok. 200 lat
2	Miłorząb dwuklapowy (Ginkgo biloba)	201	15	dz. nr 24/5 (drzewo w ogrodzie przydomowym)	20 grudnia 1988 r.	Zarządzenie Wojewody Włocławskiego z dnia 20 grudnia 1988 r. nr 59/88	wiek ok. 150 lat
3	Surmia żółtokwiatowa (Catalpa ovata)	105	8	dz nr 58 (drzewo rosnące przy budynku w którym mieści się apteka Pod Orlem)	21 lutego 2000 r.	Uchwała Rady Miasta Rypin nr XVII/145/2000 z dnia 21.02.2000 r.	bd.
4	Surmia żółtokwiatowa (Catalpa ovata)	120	10	dz. nr 58 (drzewo rosnące pomiędzy Placem Sienkiewicza a ul. Ks. Chojeckiego)	21 lutego 2000 r.	Uchwała Rady Miasta Rypin nr XVII/145/2000 z dnia 21.02.2000 r.	bd.
5	Magnolia (Magnolia L.)	50	5,5	dz. nr 913	21 lutego 2000 r.	Uchwała Rady Miasta Rypin nr XVII/145/2000 z dnia 21.02.2000 r.	średnica korony ok. 4,5 m
6	Buk zwyczajny (Fagus sylvatica)	300	20	dz. nr 291 (teren parku przyszkolnego)	21 lutego 2000 r.	Uchwała Rady Miasta Rypin nr XVII/145/2000 z dnia 21.02.2000 r.	bd.
7	Buk zwyczajny (Fagus sylvatica)	150	15	dz. nr 291 (teren parku przyszkolnego)	21 lutego 2000 r.	Uchwała Rady Miasta Rypin nr XVII/145/2000 z dnia 21.02.2000 r.	bd.
8	Buk zwyczajny (Fagus sylvatica)	240	20	dz. nr 291 (teren parku przyszkolnego)	21 lutego 2000 r.	Uchwała Rady Miasta Rypin nr XVII/145/2000 z dnia 21.02.2000 r.	bd.